

Uzasadnienie

Projektowana ustawa wprowadza zmiany w następujących ustawach:

- 1) ustawie z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2021 r. poz. 1638), zwanej dalej „ustawą”;
- 2) ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 633, z późn. zm.);
- 3) ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.).

Zasadniczym celem projektu ustawy jest rozszerzenie ustawowych regulacji dotyczących umieszczania i pobytu osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym w Gostyninie, zwanym dalej „Ośrodkiem”, tak aby wszelkie rozstrzygnięcia o sytuacji tych osób w Ośrodku znajdowały swoje podstawy w akcie rangi ustawowej.

Należy wskazać, że Ośrodek jest podmiotem leczniczym, w którym są umieszczane osoby kierowane do niego przymusowo, na podstawie orzeczenia sądu, oraz które nie mogą opuszczać go dobrowolnie, i tym też osobom są udzielane w Ośrodku, a także poza nim świadczenia opieki zdrowotnej.

Umieszczone w Ośrodku osoby są osobami uznanymi za stwarzające zagrożenie:

- 1) które odbyły prawomocnie orzeczoną karę pozbawienia wolności lub karę 25 lat pozbawienia wolności, wykonywaną w systemie terapeutycznym;
- 2) u których w trakcie postępowania wykonawczego występowały zaburzenia psychiczne w postaci upośledzenia umysłowego, zaburzenia osobowości lub zaburzenia preferencji seksualnych;
- 3) u których stwierdzone zaburzenia psychiczne mają taki charakter lub takie nasilenie, że zachodzi co najmniej wysokie prawdopodobieństwo popełnienia czynu zabronionego z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności seksualnej, zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 10 lat.

Osoby umieszczone w Ośrodku wymagają zatem, zarówno z uwagi na ich bezpieczeństwo i prowadzone postępowanie terapeutyczne oraz bezpieczeństwo osób zatrudnionych w Ośrodku i w nim przebywających, stosowania właściwych rozwiązań, uwzględniających także ograniczenia w sferze swobody życia, którą stanowią konstytucyjnie gwarantowane wolności i prawa człowieka, a także mogą wprowadzać odstępstwa w zakresie praw pacjenta.

W obecnym stanie prawnym rozwiązania, o których mowa wyżej, znajdują wprawdzie uregulowanie w ustawie, jednak mają one charakter bardzo ogólny, bez precyzowania ich zakresów i granic możliwych ingerencji. Przyjęto bowiem założenie, że ich uszczegółowienie i doprecyzowanie, przy uwzględnieniu indywidualnego postępowania terapeutycznego prowadzonego wobec każdej osoby umieszczonej w Ośrodku na podstawie indywidualnego planu terapii oraz należytej ochrony bezpieczeństwa i porządku w Ośrodku, nastąpi w drodze odpowiednich regulaminów i innych przepisów wydawanych przez kierownika Ośrodka.

Mając jednak na uwadze zakres spraw objęty ww. regulaminami oraz postulaty zgłaszane przez Rzecznika Praw Obywatelskich, kierownika Ośrodka, osoby umieszczone w Ośrodku oraz inne zainteresowane podmioty, za zasadne i konieczne uważa się podjęcie działania w celu unormowania praw i obowiązków osób umieszczonych w Ośrodku co do zasady w przepisach powszechnie obowiązujących. W konsekwencji ograniczeniu ulegnie zakres spraw regulowanych aktem wewnątrznie obowiązującym jakim jest regulamin organizacyjny Ośrodka wydawany przez kierownika Ośrodka. Oprócz tego projektowana ustawa doprecyzowuje kwestie, które są przedmiotem ww. regulaminu organizacyjnego.

Ponadto istotną zmianą z punktu widzenia funkcjonowania Ośrodka jest wprowadzenie przepisów (art. 6b-6d), zgodnie z którymi w sprawach związanych z realizacją obowiązków określonych w przepisach prawa budowlanego, w odniesieniu do nieruchomości wchodzących w skład Ośrodka, organem pierwszej instancji będzie wojewoda. Zmiana ta podyktowana jest szczególnym charakterem tej instytucji i koniecznością zapewnienia harmonijnego podejścia do sprawowania nadzoru nad bezpieczeństwem zarówno w Ośrodku, jak i w jego otoczeniu. Zgodnie z ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135), wojewoda jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej w województwie, organem administracji rządowej w województwie, do którego właściwości należą wszystkie sprawy z zakresu administracji rządowej w województwie niezastrzeżone w odrębnych ustawach do właściwości innych organów tej administracji. Wojewoda odpowiada za

wykonywanie polityki Rady Ministrów w województwie, a w szczególności dostosowuje do miejscowych warunków cele polityki Rady Ministrów. Mając na względzie powyższe przepisy, zasadnym jest, aby to wojewoda był organem pierwszej instancji w świetle projektowanej zmiany w sprawach związanych z Ośrodkiem, dla którego podmiotem tworzącym jest Minister Zdrowia. Ośrodek jest szczególnym podmiotem leczniczym, pod względem wykonywanych zadań oraz kierowanych do niego osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych. Powierzenie wojewodzie spraw pierwszej instancji w sprawach Ośrodka jest zatem spójne także z przepisami ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, zgodnie z którymi wojewoda wykonuje i koordynuje zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego, wynikające z odrębnych ustaw. Ponadto jako organ pierwszej instancji wojewoda będzie mógł zapewnić sprawniejsze wykonywanie powierzonego zadania (co do zasady starości posiadają więcej spraw jako organy pierwszej instancji i tym samym postępowania są odwlekane w czasie). Projektowana zmiana ma na celu przyspieszenie spraw związanych z rozbudową Ośrodka, potrzebna jest pilna interwencja Ministra Zdrowia, dlatego też procedury administracyjne wymagają skomasowania.

Proponowane zmiany odnoszące się do umieszczania i pobytu osób w Ośrodku dotyczą przede wszystkim określenia procedury postępowania wobec osoby przyjmowanej do Ośrodka, jasnego ustalenia praw i obowiązków osób umieszczonych w Ośrodku, zasad sprawowania kontroli w odniesieniu do osób umieszczonych w Ośrodku, zasad udzielania zezwolenia na czasowy pobyt poza Ośrodkiem w celu uczestnictwa w pogrzebie osoby najbliższej, jak również zasad wprowadzania odstępstw w zakresie ustalonego porządku wewnętrznego Ośrodka oraz w odniesieniu do osoby umieszczonej w Ośrodku.

Pierwszą istotną zmianą w porównaniu do obowiązującej regulacji jest propozycja określenia szczegółowej procedury postępowania wobec osoby przyjmowanej do Ośrodka, podczas której m. in. przeprowadza się badania lekarskiego oraz zapoznaje się tę osobę z jej prawami i obowiązkami. W uzasadnionych przypadkach, w tym na zlecenie osób wykonujących zawód medyczny, powyższa procedura może obejmować badanie na obecność w jej organizmie alkoholu lub innej substancji psychotropowej, przeprowadzenie kontroli pobieżnej lub osobistej na zasadach określonych w ustawie, a także poddanie przyjmowanej osoby zabiegom higieniczno-sanitarnym.

W tym miejscu należy wskazać, że przedmiotowa nowelizacja przewiduje również możliwość umieszczenia w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dys socjalnym osoby, wobec której wszczęto postępowanie sądowe o umieszczeniu w Ośrodku, do czasu prawomocnego zakończenia tego postępowania. Udzielenie takiego zabezpieczenia będzie się odbywało na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.), właściwych dla postępowania zabezpieczającego. Konieczność wprowadzenia omawianej zmiany jest wynikiem podjęcia przez Sąd Najwyższy, w Składzie Siedmiu Sędziów, uchwały z dnia 9 marca 2021 r., sygn. akt III CZP 89/19, zgodnie z którą w postępowaniu toczącym się na podstawie ustawy, przepisy art. 2 ust. 3 tej ustawy w zw. z art. 730 § 1 i art. 755 § 1 k.p.c. nie stanowią podstawy prawnej udzielenia zabezpieczenia przez umieszczenie osoby, której dotyczy to postępowanie, w Ośrodku. W uchwale tej Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał na „niewątpliwą potrzebę wprowadzenia do ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. szczegółowej regulacji w zakresie postępowania zabezpieczającego, uwzględniającej warunki konstytucyjne i konwencyjne oraz zapewniającej należytą kontrolę sądową aktualności pobytu takiej osoby w Ośrodku, w ramach zabezpieczenia, oraz dopuszczalny czas stosowania tego rodzaju środka”. W związku z powyższym przewiduje się także, że do osoby umieszczonej w Ośrodku w trybie zabezpieczenia będą miały co do zasady zastosowanie te same regulacje nowelizowanej ustawy jak w przypadku osoby umieszczonej w Ośrodku na podstawie postanowienia właściwego sądu wydanego na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy.

Kolejną ważną regulacją, na którą należy wskazać, a która jest wprowadzana na mocy projektowanej ustawy, jest dookreślenie podstawowych obowiązków ciążących na osobie umieszczonej w Ośrodku oraz praw jej przysługujących. Wśród ww. obowiązków wymieniono np.:

- 1) postępowanie zgodne z zasadami współżycia społecznego;
- 2) aktywne uczestniczenie w postępowaniu terapeutycznym, którego celem jest poprawa stanu jej zdrowia i zachowania w stopniu umożliwiającym funkcjonowanie w społeczeństwie w sposób niestwarzający zagrożenia życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób;
- 3) stosowanie się do poleceń osób prowadzących ww. postępowanie, zgodnie ze sporządzonym przez kierownika Ośrodka indywidualnym planem terapii dla każdej osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku, którymi są osoby wykonujące

zawody medyczne i inni pracownicy działalności podstawowej, jak psycholodzy, terapeuci zajęciowi czy pracownicy socjalni;

- 4) stosowanie się do poleceń pracowników służby ochrony Ośrodka.

W zakresie podstawowych praw osób umieszczonych w Ośrodku, do których odnosi się projekt ustawy, należy wskazać: poszanowanie godności osobistej i prywatności, ochronę przed przemocą fizyczną i psychiczną, możliwość osobistego i telefonicznego kontaktu z członkami rodziny i innymi bliskimi osobami oraz z innymi osobami, możliwość prowadzenia korespondencji i korzystania z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym ze środków komunikacji elektronicznej, dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych poza Ośrodkiem, prawo do posiadania środków pieniężnych i dysponowania nimi, a także prawo do wykonywania praktyk religijnych i korzystania z usług religijnych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z konieczności zachowania zasad bezpieczeństwa w Ośrodku oraz zapewnienia skuteczności prowadzonego postępowania terapeutycznego.

W kontekście powyższego warto wskazać, że projektowana regulacja zawiera zmiany polegające na wskazaniu terminu na przechowywanie utrwalonego obrazu lub dźwięku w Ośrodku, które nie zawierają informacji wskazujących na popełnienie przestępstwa lub nie są istotne dla bezpieczeństwa Ośrodka lub bezpieczeństwa osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku, o ile nie zostaną one zabezpieczone jako dowód w sprawie w przypadku toczącego się postępowania.

Zgodnie z projektowaną ustawą, przesadzą się, że osoba umieszczona w Ośrodku korzysta z własnej odzieży, bielizny i obuwia oraz może korzystać z własnych środków higieny osobistej, a w przypadku ich braku jest wyposażana przez Ośrodek w niezbędnym zakresie.

Kolejna nowododawana regulacja doprecyzowuje zakres przedmiotowy regulaminu organizacyjnego ustalonego dla Ośrodka przez jego kierownika. Projektowana ustawa przesądza, że w powyższym regulaminie są określane takie kwestie jak harmonogram dnia w Ośrodku, a także tryb, sposób i warunki prowadzenia postępowania terapeutycznego, odprawiania nabożeństw, obsługi korespondencji i paczek, składania pisemnych wniosków, skarg i prośb oraz odwiedzin. Dodatkowo w regulaminie zostaną uregulowane warunki i tryb wprowadzania przez kierownika Ośrodka niezbędnych odstępstw od porządku obowiązującego w Ośrodku lub zagraża zdrowiu lub życiu osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku oraz sposób informowania osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku o wprowadzeniu tych odstępstw. Ostatnią istotną kwestią wymagającą szczegółowego

doregulowania w omawianym regulaminie jest wykaz przedmiotów niedozwolonych, sposób ich odczekowania i kontroli oraz miejsca przechowywania tych przedmiotów.

Ważną regulacją, która znalazła się w projektowanej nowelizacji jest kwestia odwiedzin osób umieszczonych w Ośrodku. Dotychczas procedury dotyczące odwiedzin były jedynie przedmiotem regulaminu organizacyjnego, ale projektodawca uznał, że kwestie te powinny znaleźć odzwierciedlenie w przepisach powszechnie obowiązujących. Zgodnie z nowymi przepisami, odwiedziny osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku będą trwały 60 minut. W tym samym dniu osobie stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku udzielane będzie tylko jedno widzenie. Zaznaczyć należy, że kierownik Ośrodka w wypadkach uzasadnionych względami sanitarnymi lub zdrowotnymi albo poważnym zagrożeniem (np. zagrożenie epidemiologiczne) będzie mógł na czas określony wstrzymać albo ograniczyć odwiedziny w Ośrodku, a także, gdy odwiedziny osób z zewnątrz będą miały wpływ na wzrost ryzyka zachowań niebezpiecznych, odmówić osobie stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku zgody na odwiedziny. Ważną kwestią dotyczącą odwiedzin jest określenie warunków, jakie będą musiały spełnić osoby odwiedzające przed rozpoczęciem odwiedzin. Wymagane będzie okazanie przez nie pracownikom ochrony Ośrodka posiadanych przy sobie przedmiotów oraz poddania się rewizji osobistej, a także do poddania się badaniu alkomatem, w razie uzasadnionego podejrzenia, że osoby te znajdują się w stanie po spożyciu alkoholu. Odmowa okazania przedmiotów, poddania się badaniu alkomatem, poddania się rewizji lub oddania przedmiotu do depozytu będą stanowić podstawę do odmowy odwiedzin osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku. Ponadto w odwiedzinach co do zasady nie będą mogły uczestniczyć osoby, zachowujące się agresywnie, prowokacyjnie albo w inny sposób stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa lub porządku Ośrodka, a także znajdujące się w stanie wskazującym na spożycie alkoholu albo zażycie środków psychoaktywnych lub substancji psychotropowych. Przyjmuje się, że odwiedziny będą odbywały się pod nadzorem pracownika ochrony, ale w sposób gwarantujący bezpośredni kontakt osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku z osobą odwiedzającą, przy oddzielnym stoliku. Proponowane w powyższym zakresie regulacje są niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa osób przebywających w Ośrodku.

Kolejną kwestią, która znalazła odzwierciedlenie w przepisach ustawowych jest kontrola przekazywanych osobom umieszczonym w Ośrodku paczek. Projektowana ustawa przewiduje, że paczka przekazana osobie stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku podlega

kontroli, w tym oględzinom i sprawdzeniu opakowania paczki oraz przedmiotów w niej zawartych, z możliwością użycia urządzeń technicznych, w tym wykrywacza metalu i urządzenia rentgenowskiego wytwarzającego promieniowanie jonizujące w celu kontroli przesyłek i bagażu, produktów lub artykułów spożywczych przez ich otwarcie lub wyjęcie z oryginalnego opakowania i zbadanie. Paczki będą kontrolowane w obecności skazanego. Projekt zastrzega jednocześnie, że w paczkach nie mogą być dostarczane artykuły, których sprawdzenie jest niemożliwe bez naruszenia w istotny sposób ich substancji, jak też artykuły w opakowaniach utrudniających kontrolę ich zawartości, a także przedmioty, o których mowa w art. 28 ust. 1 ustawy (przedmioty niedozwolone w Ośrodku).

Ponadto, projekt ustawy obejmuje regulacje których celem jest doprecyzowanie przepisów dotyczących udzielania świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Jednoznacznie wskazuje się, że osoba stwarzająca zagrożenie umieszczona w Ośrodku nabywa prawo do korzystania z bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych bez względu na uprawnienia z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego. Powyższe skutkuje również wprowadzeniem odpowiedniej zmiany w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Proponowane regulacje obejmują również unormowania odnoszące się do zasad udzielania świadczeń zdrowotnych osobie umieszczonej w Ośrodku, poprzez wskazanie że świadczenia te mają być udzielane osobie stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku w obecności upoważnionych przez kierownika Ośrodka pracowników niewykonyjących zawodu medycznego. Jednak na wniosek osoby udzielającej świadczenia zdrowotnego, świadczenia te będą mogły być udzielane osobie stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku bez obecności tych pracowników. Niniejszy zapis umożliwi udzielanie świadczeń zdrowotnych bez obecności pracowników ochrony, tym samym może mieć pozytywne oddziaływanie na przebieg terapii i wzrost zaufania do personelu. Uwzględnienie takiego zapisu mniej ingeruje w prawo do ochrony zdrowia osób stwarzających zagrożenie umieszczonych w Ośrodku.

Projekt ustawy obejmuje swoim zakresem także szczegółowe zasady, tryb i procedury przeprowadzania kontroli, których przeprowadzenie jest niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w Ośrodku. W tym celu bezpośrednio do ustawy wprowadza się regulacje dotyczące kontroli pomieszczeń Ośrodka wraz z znajdującymi się w nich przedmiotami oraz kontroli osób umieszczonych w Ośrodku, która, zależnie od uprawnień przysługujących osobom kontrolującym, przybierać będzie formę kontroli osobistej albo pobieżnej. Ponadto,

proponowane rozwiązania uwzględniają również prowadzenie nadzoru korespondencji osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku. Z powyższego nadzoru wyłączona jest korespondencja z przedstawicielem ustawowym, ustanowionym pełnomocnikiem, Rzecznikiem Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego oraz Rzecznikiem Praw Obywatelskich.

Projekt ustawy zawiera także regulację stanowiącą, że pracownik służby ochrony Ośrodka podczas wykonywania zadań tej służby korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych. Powyższe znajduje uzasadnienie z uwagi na zakres i okoliczności zadań wykonywanych przez pracowników służby ochrony w Ośrodku, które obejmują również wykonywanie obowiązku sprawowania ochrony poza Ośrodkiem, np. podczas konwojowania osoby umieszczonej w Ośrodku do sądu, czy do innego podmiotu leczniczego w celu udzielenia świadczenia zdrowotnego. Kodeks karny wymienia przestępstwa względem funkcjonariuszy publicznych określając zarazem zakres ich ochrony prawnej. Z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych funkcjonariusz publiczny korzysta również wtedy, jeżeli bezprawny zamach na jego osobę został podjęty z powodu wykonywanego przez niego zawodu lub zajmowanego stanowiska. Osoba, która w obronie koniecznej odpiera zamach na jakiegokolwiek cudze dobro chronione prawem, chroniąc bezpieczeństwo lub porządek publiczny, korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych. Surowsza kara grozi na napaść na funkcjonariusza publicznego w trakcie jego służby. Poza tym w projekcie wyraźnie przewiduje się, że służba ochrona Ośrodka może wykorzystywać w celu przewożenia osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku pojazd specjalny spełniający warunki techniczne określone w przepisach rozporządzenia wydanego na podstawie art. 66 ust. 7 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 450, z późn. zm.).

Z kolei celem projektowanej zmiany art. 2 ust. 2 ustawy oraz dodawanego w niej art. 47a jest zmiana właściwości sądu do rozpoznania wniosku o ustalenie dalszej potrzeby pobytu osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku, tak aby następowała weryfikacja wniosku przez sąd inny niż ten, który co do zasady rozpatruje sprawy dotyczące ww. osób.

Nową regulacją, podyktowaną postulatami osób umieszczonych w Ośrodku, jest możliwość uzyskania przepustki na udział w pogrzebie członka najbliższej rodziny odbywającego się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pod konwojem pracowników Ośrodka. Zezwolenia będzie udzielał kierownik Ośrodka na wniosek osoby stwarzającej zagrożenie umieszczonej w Ośrodku, na okres umożliwiający dojazd na pogrzeb, uczestnictwo

w nim oraz powrót do Ośrodka. Projekt nowelizacji szczegółowo wymienia sytuacje, w których kierownik będzie odmawiał udzielenia ww. zgody.

Ostatnią istotną zmianą w projektowanej ustawie jest wprowadzenie nowego rozdział 7a zawierającego przepisy karne. Przewiduje on karę grzywny, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 stosowaną wobec osób umieszczonych w Ośrodku w przypadku ucieczki z Ośrodka albo w trakcie czasowego pobytu poza Ośrodkiem. Wyższą karę przewidziano dla przypadków, w których osoba umieszczona w Ośrodku będzie działała w porozumieniu z innymi osobami, użyje przemocy lub zagrozi jej użyciem albo uszkodzi miejsce zamknięcia. Oprócz tego przewiduje się sankcję karną za czyn polegający na uwolnieniu lub ułatwieniu ucieczki osoby uznanej za stwarzającą zagrożenie, który będzie zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 3. Dodanie ww. regulacji jest bezwzględnie konieczne w związku z uregulowaniem w nowelizowanej ustawie kwestii pobytu osoby uznanej za stwarzającą zagrożenie poza Ośrodkiem w enumeratywnie wymienionych w projektowanej ustawie przypadkach, tj. udziału w posiedzeniu sądu, uzyskiwaniem świadczeń zdrowotnych poza Ośrodkiem oraz udziału w pogrzebie osoby najbliższej. Przedmiotową regulację wzorowano na art. 242 i art. 243 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2021 r. poz. 2345, z późn. zm.), w szczególności w zakresie wymiaru proponowanej sankcji.

Ponadto w art. 3 projektu zostały uwzględniona zmiana w ustawie o działalności leczniczej. Jej celem jest doprecyzowanie budzącego wątpliwości interpretacyjne katalogu osób zatrudnionych w innych szpitalach niż szpitale przeznaczone dla osób pozbawionych wolności, które przy wykonywaniu swoich obowiązków mają bezpośredni kontakt z pacjentami umieszczonymi w danym szpitalu na podstawie orzeczenia sądu, uprawnionych do stosowania numerycznych znaków identyfikacyjnych.

W pozostałym zakresie projekt ustawy obejmuje regulacje, których celem jest doprecyzowanie przepisów ustawy tak, aby nie budziły wątpliwości przy ich stosowaniu, w tym z uwzględnieniem obowiązujących przepisów. Taki charakter ma m. in. zmiana przewidziana w art. 2 projektu ustawy obejmująca zmianę dostosowawczą w art. 12 pkt 10 ustawy świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W art. 5–10 projektowanej ustawy zmieniającej wprowadza się przepisy przejściowe, które mają na celu jednoznaczne wskazanie, że nowe regulacje, zgodnie z którymi:

- 1) użyczenie Ośrodkowi przez jednostkę organizacyjną Służby Więziennej nieruchomości nie stanowi zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z późn. zm.),
- 2) organy wojewódzkie staną się organami I instancji w sprawach z zakresu przepisów Prawa budowlanego w odniesieniu do wszystkich obiektów Ośrodka i robót budowlanych ich dotyczących,
- 3) do obiektów i nieruchomości Ośrodka nie będą miały zastosowania przepisy o zagospodarowaniu przestrzennym oraz o rewitalizacji

– będą miały zastosowania do spraw będących w toku na dzień wejścia projektowanej nowelizacji.

W konsekwencji zmiany opisanej w pkt 1 powyżej, na mocy art. 5 projektowanej ustawy, umorzeniu z mocy prawa będą podlegać wszystkie postępowania wszczęte na podstawie art. 71 i art. 71a Prawa budowlanego przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy i niezakończone przed tym dniem. Natomiast w przypadku gdyby przed ww. datą został wniesiony sprzeciw, o którym mowa w art. 71 ust. 4 Prawa budowlanego, lub wydane postanowienie, o którym mowa w art. 71a ust. 1 Prawa budowlanego, zostaną one uchylone przez właściwych wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego, zgodnie z nowymi regulacjami dotyczącymi właściwości organów w przedmiotowym zakresie. Analogiczne rozwiązanie proponuje się dla przypadków wznowienia postępowań zakończonych ostatecznymi decyzjami, o których mowa w art. 71 ust. 6 pkt 1 i art. 71a ust. 1 Prawa budowlanego, stwierdzenia nieważności oraz uchylecia lub zmiany tych decyzji, dotyczących obiektów Ośrodka, a wydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Kolejne przepisy, zawarte w art. 6–9 projektowanej ustawy, regulują kwestie intertemporalne, które mogą wyniknąć w związku z proponowaną zmianą właściwości organów, opisaną w pkt 2 powyżej. W związku z tym przewidziano szereg przepisów przejściowych, które w niebudzący wątpliwości sposób regulują wszystkie kategorie tych spraw, do których zastosowanie mogą mieć nowe przepisy. Jako, że w stosunku do obiektów Ośrodka mogą być prowadzone zarówno postępowania kontrolne, jak i administracyjne, przewidziano przepisy intertemporalne dotyczące obu tych rodzajów postępowań (art. 6 i 7 projektowanej ustawy). Na mocy ww. przepisów organami właściwymi do prowadzenia ww. postępowań staną się, zależnie od rodzaju sprawy, wojewodowie albo wojewódzcy inspektorzy

nadzoru budowlanego. Co istotne, kierując się zasadą ekonomiki postępowania przesądza się, że czynności dotychczas podjęte w danym postępowaniu, pomimo jego przejścia przez nowy organ, pozostają ważne. Niemniej, dla uniknięcia wątpliwości, wprowadza się regulację wskazującą wyraźnie na możliwość ponowienia, a w konsekwencji także uchylenia ww. czynności. Jest to zgodne z ogólną zasadą postępowania administracyjnego, zgodnie z którą wszelkie czynności dokonywane w prowadzonym postępowaniu (np. dowodowe) mogą być zmieniane bądź uchylane, o ile nie mają one cechy rozstrzygnięć ostatecznych.

Zastrzec należy, że opisana powyżej zasada, zgodnie z którą organy wojewódzkie przejmą sprawy w toku nie będzie miała zastosowania w przypadku postępowań odwoławczych od decyzji wydanych przed dniem wejścia w życie nowych regulacji. Zarówno w przypadku gdy postępowania te zostały wszczęte i niezakończone przed ww. datą albo wszczęte już po tej dacie, organami właściwymi do rozpatrzenia odwołań pozostaną organy wojewódzkie. W celu jednoznacznego rozstrzygnięcia powyższej kwestii wprowadza się stosowną regulację w art. 8 projektowanej ustawy.

Kolejną kategorią spraw, które wymagają uregulowania w przepisach przejściowych (art. 9 projektowanej ustawy), jest kwestia właściwości organów do wszczęcia i prowadzenia spraw w trybach nadzwyczajnych (wznowienie postępowania, stwierdzenie nieważności oraz zmiana lub uchylenie decyzji ostatecznej). Jako, że w niektórych tych trybach Kodeks postępowania administracyjnego przewiduje, że organem właściwym jest organ, który wydał decyzję w I instancji, konieczne jest uregulowanie, że w przypadku decyzji wydanych przed tym dniem, właściwe będą organy ustalone zgodnie z projektowaną regulacją. Oznacza to, że w przypadku gdy organem właściwym do wszczęcia postępowania nadzwyczajnego jest organ I instancji to po wejściu w życie projektowanej ustawy właściwym organem będzie w tym przypadku wojewoda bądź wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego. Natomiast jeśli jako organ właściwy w zakresie danego postępowania jest w przepisach Kpa wskazany organ wyższego stopnia to sprawę będzie wszczynał i prowadził Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego jako organ wyższego stopnia nad wojewódzkim inspektorem nadzoru budowlanego. Opisana zasada dotyczyć będzie także nadzwyczajnych postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

W art. 10 projektowanej ustawy przesądza się wreszcie, że zaproponowane regulacje wyłączające obiekty i nieruchomości z Ośrodka spod reżimu przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym oraz rewitalizacji mają zastosowanie także w przypadku obiektów i

nieruchomości uwzględnionych w dokumentach lub aktach wydanych bądź uchwalonych na mocy tych przepisów, na dzień wejścia w życie projektowanej nowelizacji.

Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów regulujących stosowanie zabezpieczenia wobec osób, co do których wszczęto postępowanie w sprawie uznania ich za osoby stwarzające zagrożenie, oraz nowe przepisy dotyczące zakresu i trybu rozpatrywania spraw z zakresu prawa budowlanego i zagospodarowania przestrzennego dotyczących nieruchomości i obiektów Ośrodka, które wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia projektowanej ustawy.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych i nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. WE L 189 z 03.07.1998, str. 42; Dz. Urz. UE Polskie Wydanie Specjalne rozdz. 1, t. 1, str. 446) projekt ustawy nie wymaga konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Zgodnie z art. 5 i 6 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt ustawy został w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Zdrowia. Ponadto, stosownie do postanowień § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt ustawy nie będzie miała wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Przedmiot niniejszej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.